

Шапенко Л.О., к.ю.н.,
Кузьмук Б.І., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ

Розпочинаючи розгляд обраної теми, варто зазначити, що сьогодні українське суспільство, та й все людство загалом, перебуває на етапі всеохоплюючої діджиталізації та повноцінного переходу в інформаційну еру. В даних умовах інформація стає найдорожчим ресурсом, а сучасні телекомунікаційні технології є основними механізмами для ефективного оперування життєдіяльності, зокрема й державним сектором. І на цьому шляху Україна не стоїть осторонь від глобальних тенденцій. Свідченням цього є функціонування Міністерства цифрової трансформації України, зокрема впровадження в його діяльність урядового додатку «Дія», за допомогою якого дедалі більше державних послуг можна отримати віддалено. Тобто нині поширення набуває електронний документообіг (наприклад, із 23 серпня 2021 року в Україні цифровий паспорт матиме однакову силу з пластиковими та паперовими аналогами). Тому вивчення теоретичних та практичних аспектів питання про доступ до публічної інформації, як одного з найважливіших для забезпечення безпеки суспільства, є актуальним та потребує детального аналізу.

Варто зазначити, що право на інформацію є одним із основоположних прав людини, яке гарантоване такими міжнародними актами як: Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини, Міжнародний пакт про громадянські й політичні права. Дане право також гарантоване внутрішніми нормативно-правовими актами: Конституцією України, Законом України «Про інформацію», Законом України «Про доступ до публічної інформації» та безліччю інших підзаконних актів.

Відповідно до останнього згаданого нами закону, публічною інформацією є відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, яка була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим законом [1].

Чинним законодавством передбачено декілька способів ефективного оприлюднення інформації: в офіційних друкованих виданнях; на офіційних веб-сайтах; на єдиному державному веб-порталі відкритих

даних; на інформаційних стендах; надання інформації за запитами на інформацію. Відповідно до закону «Про інформацію» не вся інформація є повністю доступною, виділяється публічна інформація з обмеженим доступом, до якої належить: конфіденційна, таємна та службова інформація [2].

Головними суб'єктами, з якими взаємодіють громадяни при реалізації свого конституційного права на доступ до публічної інформації, є розпорядники інформації. Ними є коло суб'єктів, які мають визначені законом обов'язки щодо оприлюднення та надання публічної інформації, що знаходиться у їхньому володінні. До них відносяться: 1) суб'єкти владних повноважень, що здійснюють владні управлінські функції та рішення яких є обов'язковими для виконання; 2) юридичні особи, що фінансуються з бюджету; 3) фізичні особи, якщо вони виконують делеговані повноваження суб'єктів владних повноважень згідно з законом чи договором, включаючи надання різноманітних соціальних та державних послуг; 4) суб'єкти господарювання, які займають домінуюче становище або наділені спеціальними виключними правами, або є природними монополіями [4].

Найбільш поширеним механізмом отримання інформації є запит на інформацію – це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні. Єдиної встановленої форми запиту на даний час немає, вона є довільною, проте має містити такі обов'язкові елементи: ім'я запитувача, поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер засобу зв'язку, якщо такий є; загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо; підпис і дату за умови подання запиту у письмовій формі.

Загальний термін отримання відповіді на запит становить п'ять робочих днів з дня отримання запиту, проте у виключних ситуаціях, які передбачені законодавством, відповідь має бути надана не пізніше 48 годин з дня отримання запиту. Також якщо потрібний обсяг інформації є великим, то строк може бути продовжено до 20 робочих днів з обґрунтуванням такого продовження [3].

Розпорядник інформації має право відмовити в задоволенні запиту лише у визначених законом випадках. Відмова має бути надана в письмовій формі та бути мотивованою. Запитувач має право скажитися на рішення, дії чи бездіяльність розпорядників інформації до керівника розпорядника, вищого органу або до суду відповідно до положень Кодексу адміністративного судочинства України [1].

Проаналізувавши дієву на сьогодні систему, можна зробити висновок, що вона може бути оптимізована до сучасних реалій, зокрема за рахунок застосування новітніх технологій. Наприклад, шляхом створення єдиної

бази даних, за допомогою технології блокчейн, до якої усі розпорядники інформації будуть завантажувати публічну інформацію, а запитувачі матимуть змогу автоматично отримати бажані дані. Це допоможе скоротити час надання послуг та зменшити обсяг паперового документообігу.

Література

1. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 12.04.2021).

2. Про інформацію: Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-10> (дата звернення: 12.04.2021).

3. Гарбар В., Зубар Н. Основні висновки з практики застосування Закону України «Про доступ до публічної інформації». URL: <http://stop-x-files-ua.org?p=6365> (дата звернення: 12.04.2021).

4. Опанасенко В.І. Право громадян на доступ до публічної інформації. Центральне регіональне управління юстиції в м. Києві. URL: <https://kyivobljust.gov.ua> (дата звернення: 12.04.2021).

УДК 342(477)(043.2)

Борисенко О.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Варава І.П., старший викладач

ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Права і свободи людини, гарантії їх дотримання давно стали головним пріоритетом будь-якої цивілізованої держави. У 1991 році Україна, проголосивши незалежність, зробила перший крок до підтвердження своєї демократичності і верховенства права. Ідея прав людини досить давня, вона зародилася вже тоді, коли стали виникати перші людські спільноти, з метою обмеження свавілля сильних, захисту слабких та створення можливостей для самореалізації. І сьогодні ця тема набуває значної теоретичної та практичної актуальності. Головним обов'язком держави є утвердження прав і свобод людини і громадянина. Розвиток концепції прав людини – це історія перетворення норм моралі у норми права.

У Конституції України закріплені як традиційні, так і нові гарантії прав та свобод людини та громадянина, які дозволяють кожному моделювати свою поведінку, користуватися економічними й соціально – політичними свободами та соціальними благами як в особистих, так і в